

Yhdessä jaettu maailma

Miinan mielikuva on yhteisselfie Joonan kanssa Laiva on tärkeä -valokuvaprojektista.

TEKSTI Juha Laitalainen KUVAT Miina Savolainen ja Juha Laitalainen

VALOKUVAAJA, taide- ja sosiaalikasvat-
taja **Miina Savolainen** on kehittänyt
voimauttavan valokuvan menetelmän.
Se syntyi 1998–2008 Maailman ihanin
tyttö -lastensuojeluprojektissa.

Mihin voimauttava valokuvaus perustuu?

– Se perustuu valokuvaustilanteen vallan kääntämi-
seen: normaalisti kuvaaja päättää, mutta menetel-
mässä hänen tulee kuunnella kuvassa olevaa ihmis-
tä. Kuvattava on päähenkilö, joka määrittelee, miten
häntä saa katsoa. Kuvaaja on kiintynyt omaan näke-
mykseensä, jonka hän joutuu nyt laittamaan syrjään.
Tätä lähtökohtaa käytetään opettamaan perheenjä-
senet tai auttamistyön ammattilaiset kuuntelemaan
paremmin toista ihmistä ja luopumaan omasta ole-
tuksesta siitä, mikä on toiselle hyväksi.

– Ihmiset näkevät eri asioita samassa valokuvassa.
Kuvaaja joutuu yhä uudestaan havaitsemaan, että
hänelle itselleen tärkeä kuva ei ole merkityksellinen
päähenkilölle – joka näkee itsensä ja elämänsä aivan
eri tavalla. Voimauttavassa valokuvassa mennään aina
päähenkilön itsemäärittely, dialogi ja moniäänisyys
edellä. Käytännössä menetelmällä lisätään ihmisten
kykyä tarkastella asioita toisen ihmisen perspektiivistä
– välillä se on osa terapiaa, välillä vain osa ihmis-
ten välisen ymmärryksen lisäämistä, osana tavallisen
elämän ihmissuhteita. Valokuvaaminen on konkreet-
tinen apuväline muuttaa katsomisen tapaa.

Miten menetelmää hyödynnetään?

– Sitä käytetään kaikkialla työssä, jossa on ihmisten
välisiä tunnejäännitteitä, väärinymmärryksiä tai ha-
lua ymmärtää toista paremmin. Menetelmällä paran-
netaan perhesuhteita tai opettajan, psykoterapeutin,
lääkärin, sosiaalityöntekijän, työyhteisövalmentajan
tai ammattivalokuvaajan kykyä kohdata toinen ih-
minen. Tehdään myös yksilöiden tai ryhmien identi-
teettityötä. Ideana on, että prosessissa mukana ole-

vat ihmiset saavat ”uudet silmät” ja tunteet itseään ja
toisiaan kohtaan.

**Ensimmäisessä, Maailman ihanin tyttö -projektis-
sasi jokainen lastensuojelutaustainen tyttö sai olla
oman elämänsä päähenkilö. Millaisia aikuisia
tytöistä on kasvanut kahdessa vuosikymmenessä?**

– Heistä on tullut hienoja aikuisia! 27-vuotias kuopus
aloitti juuri media-alan opinnot, ja sain olla hänen
muotokuvanäyttökokeensa mallina. Osat ovat vaih-
tuneet. Vanhimmat ihanista tytöistä lähentelevät jo
neljäkymppiä.

Mikä henkilökuvassa on tärkeintä?

– Kuvaajan ja kohteen välinen katseyhteys ja yhteisen
jaetun maailman tavoittaminen. Kuvaajan pitää sovit-
tautua päähenkilön maailmaan ja päästää kohteen ilo,
suru ja kipu oman nahan alle.

Tuottaako liiallinen kuvattavan ohjeistus enemmän kuvaajan näköistä henkilökuvaa?

– Kyllä – voimauttavassa valokuvassa kuvaaja eläytyy
ja vahvistaa päähenkilön tunnekokemusta. Päähenkilö
näyttää itsestään sellaista, mitä kuvaaja ei häntä muok-
kaamalla ikinä saa kuvaan. Kuvaajan ohjaaminen tun-
tuu kuvattavasta kritiikiltä: ”Käänny noin, ettet näy-
tä niin lihavalta.” ”Käänä noin, ettei kaksoisleukasi
näy...” Myös keuhut tuntuvat falskeilta, jos joutuu laite-
tuksi pinnalliseen muottiin.

Miten valitsit mielikuvasi?

– On mahdotonta valita yhtä kuvaa, sillä rakkaat ku-
vani ovat isoja sarjoja. Valitsin lempparini läheisten
lasten kanssa tekemästäni minulle ajankohtaisesta ku-
vastosta. Lapset eivät kieltäydy jatkuvasta kuvatuksi
tulemisesta asettuessani vastavuoisesti myös heidän
näkemäkseen. Lisäksi saan heille ja itselleni muiston
siitä, että myös minä olin mukana heidän lapsuudes-
saan... Tämä ei välity, jos olen aina kameran takana. »

MIELIKUVANI

Valokuvaaja ja ku-
vajournalisti Juha
Laitalainen esittelee
palstalla kuvaajia ja
heidän näkemyksi-
ään. Kukin vieras ker-
too mieluisimmasta
kuvasta urallaan. Ju-
ha itse kohtaa kovan
haasteen: hän kuvaa
toisen kuvaajan.

”Kuvattava on päähenkilö, joka määrittelee,
miten häntä saa katsoa.”

JUHA LAITALAINEN

« Voimauttava valokuvaaja ikuistettiin kotirappunsa edustalla Pitkäsillanrannassa Helsingissä. Alkukesän lehtivihreä toi mukavan sävyyksen kuvaan, kun Miina katseli Itämeren salmessa ohitse lipuvia veneitä. Kadun varrelle pysäköidyt autot kuuluvat ja sopivatkin blurina kuvaan. Punainen takalamppu tuo sommittelulle herttaisen pisteen.

Sony A7 RII + FE 55 mm.
1/2000 s., f/1,8, ISO 100.

MIINA SAVOLAINEN

IKÄNI: 41 vuotta

KOTIPAIKKANI: Helsinki

LUONNE: Minulla on hyvä itsetuntemus ja itsearvostus. Olen saanut lapsuuden lottoarvonnassa hyvän osan ja olen siksi perusehjä ja kestävä vaikeissakin olosuhteissa. Minulla on paljon vastakkaisia piirteitä, esim. olen sekä nopea- että hidasyrminen tai hyvin salliva, lempeä ja epähierarkkinen, mutta myös vaativa taistelija, silloin kun on syytä. Olen kehittäjä – en tyydy siihen, että asiat eivät toimi tai ole eettisesti kunnossa.

KOULUTUKSENI: Sosiaalialan ja taidekoulutuksen kombinaatio.

TYÖSUHTEENI: Teen omien projektien ohella voimauttavan valokuvan täydennyskou-

lutustyötä monien eri yhteistyökumppanien kanssa.

VALOKUVAAJAN MOTTONI: Rakasta paremmin – älä niin kuin luulet toiselle olevan hyvä, vaan niin kuin hän itse haluaa.

TERVEISET KAMERA-LEHDEN LUKIJOILLE: Älä piiloudu kameran taakse. Aseta itsesi alttiiksi ja haavoittuvaksi. Kuuntele toisia. Ja perhekuvaajat: harrastakaa yhteisselfieitä!
TYÖN ALLA TÄLLÄ HETKELLÄ: Olen tehnyt kuusi vuotta isoa yhteisötaiideprojektia, jossa on mukana sukupuolen moninaisuutta kokevia ihmisiä. Projektin teema ei kosketa vain vähemmistöä, vaan lähtökohtana on kaikkien ihmisten tarve yhteyteen ja nähdäksi tulemiseen omana itsenä. ●

KUVAUSKALUSTO

Vanha kinofilmijärkkäri Nikon FE2. Kokeilussa Nikon D5, jossa vanhat manuaalilinsit.

Voimauttavan valokuvan menetelmään käyvät kaikki kamerat, mutta kuvaus tapahtuu kuin filmille: lopputulosta ei katsota kuvaustilanteessa vaan keskitytään vuorovaikutukseen. Kuvaamisen mindfulnessia: hitaammin, merkityksellisemmin, läsnäolevammin. Tekniikka ei saa mennä yhteyden edelle.

PAKINA TAPIO LAINE

Ankara tuomari

HESARIN kulttuurisivuilta 30.5.2016 osui silmään otsikko "McCurryn kuvista löytyi jälkiä manipulaatiosta".

Steve McCurry on kansainvälisen Magnum-kuvatoimiston jäsen ja maineikas sotakuvaaja. Nyt hänen epäillään muokanneen kuviaan poistamalla niistä henkilöitä ja esineitä. Todisteena tästä jutun yhteydessä on kuva, jonka toisesta kopiosta on poistettu yksi henkilö kokonaan ja toiselta käsi sivalsi.

Jutusta saa käsityksen, että McCurry itse ei ollut manipuloinut kuvia, vaan muokkaus on tehty printtivedosten painotyön yhteydessä. Magnum on kuitenkin poistanut sivustoiltaan useita McCurryn kuvia, kun ilmeni, että ne eivät olleet identtisiä McCurryn omilla kotisivuilla olevien kuvien

kanssa. Kuvaaja itse on valittanut tapahtunutta ja luvannut tiukentaa toimintatapojaan, jotta vastaavaa ei pääsisi tapahtumaan tulevaisuudessa.

ASIASTA ON noussut melkoinen kalabaliikki. Yhdysvaltain kansallinen kuvajournalistien järjestö NPPA on tuominnut asian tiukkaan sävyyn. Hesaria lainaten: "Minkä tahansa journalistisen totuuden muutokset hänen kuvissaan muodostavat eettisen virheen, huolimatta siitä, miten olennaisina asioina hän itse tai joku muu niitä pitävät suhteessa syvempään 'totuuteen'."

McCurry on kommentoinut kohua sanomalla, ettei hän hyväksy elementtien lisäämistä tai poistamista kuvista Photoshopilla. Terävöitys ja värikorjaus ovat hänestä kuitenkin sallittuja.

ENTÄ MITEN oli ennen?

Entisessä Neuvostoliitossa ja mahdollisesti myös muissa diktatuureissa tehtiin kadottamistemppu, kun joku politbyroon jäsen muuttui epähenkilöksi. Hän katosi julkisuudesta ja ihmeellisellä tavalla hän katosi myös valokuvista. Saatettiinpa joistakin teoksista ottaa kokonaan uudet painokset uusituilla kuvilla varustettuna.

Kun puna-armeija marssi Berliiniin, punalipun nosto valtiopäivätalon salkoon lavastettiin hieman jälkikäteen, kun ei heti tositilanteessa huomattu.

Ja kun jenkit valtasivat Iwo Jiman, niin lipunnosto korkeimmalle huipulle oli vastaavanlainen uusintaesitys.

Kuvien manipulointi ja lavastetut tilanteet eivät ole mikään uusi keksintö. Mutta aika on ankara tuomari, ja totuus tulee esiin ennemmin tai myöhemmin.

TURA
www.turascandinavia.com

055

Vaakasuunnassa kääntyvä keskiputki uusiin kuvauskulmiin. Jalkojen Quick Power Lock-lukitusmekanismi nopeaan toimintaan ja vakaaseen lukitukseen. Easy Link varusteiden, kuten esimerkiksi LED-valojen helppoon kiinnittämiseen. Uusi, käytännöllinen toiminto jalkojen kulman valitsemiseen. XPRO Kuulapää mahdollistaa nopean käyttöönoton.

Manfrotto MK055XPRO3-BHQ2
Premium Italian Design.

Manfrotto
Imagine More